

СЕКЦІЯ 9. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

Завидняк І. О.

*кандидат юридичних наук, доцент,
докторант кафедри кримінальної юстиції
Університету державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Київська область, Україна*

Одним з багатьох рівнів забезпечення взаємодії під час розслідування економічних злочинів транснаціонального характеру є діяльність окремих компетентних органів. На нашу думку, при розслідуванні транснаціональних економічних злочинів, саме на цьому рівні взаємодії, доволі важливою й вагомою є діяльність органів фінансової розвідки.

Відповідно до Міжнародних Стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, яка ратифікована Україною 17 лютого 2010 року, у кожній країні має функціонувати підрозділ фінансової розвідки (ПФР), який є національним центром для отримання та аналізу повідомлень про підозрілі операції та іншої інформації, яка має відношення до відмивання коштів [1].

Згідно із Законом України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» Державна служба фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг) є органом, уповноваженим Україною на виконання функцій підрозділу фінансової розвідки [1]. У свою чергу, Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06 грудня 2019 року [2] та Положенням про Державну службу фінансового моніторингу України від 29 липня 2015 року

[3] описують права, обов'язки, функції та повноваження, так званого органу фінансової розвідки, який на нашу думку, є учасником непроцесуальних форм взаємодії при розслідуванні економічних злочинів транснаціонального характеру й виступає своєрідним посередником слідчого або детектива в отриманні аналітичної або розвідувальної інформації.

Відповідно до світової концепції, суб'єкти первинного фінансового моніторингу (установи та організації фінансової системи, а також підприємці – фізичні особи (адвокати та нотаріуси) зобов'язуються повідомляти інформацію про підозрілі угоди своїх клієнтів органам фінансової розвідки своєї країни. Таке інформування може здійснюватися як письмово, так й в електронній формі щодня або в залежності від виникнення такої необхідності [4, с. 74].

Державна служба фінансового моніторингу України здійснює аналіз інформації, одержуваної з фінансової системи держави та інформує правоохоронні та контролюючі органи про наявні ознаки злочинів або іншої протиправної діяльності, надає доказову інформацію або підтверджуючі матеріали.

Держфінмоніторинг активно співпрацює з провідними міжнародними організаціями та установами, які займаються питаннями протидії відмиванню коштів, здобутих злочинним шляхом та здійснює взаємодію з іноземними фінансовими розвідками незалежно від правоохоронних органів України, зокрема зі своєї ініціативи. Така взаємодія може бути здійснена як на двосторонній основі, у рамках укладених угод з іноземними фінансовими розвідками, так й у рамках Егмонтської групи – міжнародної організації, яка неформально об'єднує керівників та апарати фінансової розвідки різних держав. Державна служба фінансового моніторингу України вже співпрацює з понад 150 підрозділами фінансових розвідок інших країн та отримує від них інформацію, яка пов'язана з відмиванням коштів.

На підставі запиту слідчого (детектива) орган фінансової розвідки запрошує інформацію фінансового характеру у підрозділу фінансової розвідки іноземної держави, яка у свою чергу отримує цю інформацію від суб'єкта первинного фінансового моніторингу (конкретної кредитно-фінансової чи іншої установи) та надає її для використання у розслідуванні.

Узагальнюючи, слід зазначити, що Державна служба фінансового моніторингу України незалежно від центральних та компетентних органів забезпечує взаємодію, у формі інформаційного обміну, при розслідуванні транснаціональних економічних злочинів, і є одним з основних суб'єктів забезпечення взаємодії на рівні компетентних органів нашої держави.

Література:

1. Державна служба фінансового моніторингу. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/pro-sluzhbu/zagalni-vidomosti/pro-derzhfinmonitoring.html>
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
3. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>
4. Даниляк А.В. Поняття та особливості взаємодії при виявленні і розслідуванні легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Право.ua*. 2018. № 2. С. 71–76.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ПІДОЗРЮВАНОВОГО, ОБВИНУВАЧЕНОГО БРАТИ УЧАСТЬ У ПРОВЕДЕННІ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Калька І. З.

*детектив Національного антикорупційного бюро України,
аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Згідно з ч. 2 ст. 7 КПК України зміст та форма кримінального провадження за відсутності підозрюваного або обвинуваченого (in absentia) повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, зазначеним у частині першій цієї статті, з урахуванням особливостей, встановлених законом.

Кожен підозрюваний чи обвинувачений, що знаходиться на території України та виконує обов'язки, що визначені в ч. 7 ст. 42 КПК України, в тому числі перебувати за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду для участі у процесуальних діях, які проводять уповноважені суб'єкти, наділений процесуальними правами, закріпленими в ст. 42 КПК України та в інших статтях КПК України, якими врегульовано проведення цих процесуальних дій.

Водночас, процесуальні дії під час спеціального кримінального провадження проводяться без участі підозрюваного чи обвинуваченого.